

به نام آن که جان را فکرت آموخت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان درس: بهداشت مادر و کودک و باروری
شماره درس: 518332
نوع درس: ۲ واحد ۲۰+ درصد بر اساس
مصوبه شورای گروه و دانشکده
رشته، مقطع و ترم دانشجوی: ترم ۵ کارشناسی پیوسته مامایی
نیمسال اول ۱۴۰۲-۱۴۰۱
تعداد دانشجویان: ۳۲
دروس پیش نیاز: نوزادان، بارداری و زایمان، اصول خدمات بهداشتی، روانشناسی، اصول تغذیه
مسئول درس: دکتر کهن
اسامی مدرسین: دکتر کهن، دکتر جانی قربان، دکتر برومند، دکتر صوابی، دکتر صالحی
تلفن تماس مسئول درس: ۳۷۹۲۷۶۱۳ ساعات حضور در دفتر. کلیه روزهای هفته
Email: kohan@nm.mui.ac.ir

شرح درس: آشنایی با حیطه‌های مختلف سلامت خانواده از جمله سلامت مادران، کودک سالم، جمعیت‌شناسی و تنظیم خانواده، سلامت میانسالی، سالمندی یکی از ضروریات حرفه مامایی است. فراگیران در این درس با کاربرد یافته‌های علمی و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت در مورد بهداشت مادر و کودک و باروری و مسائل پیرامون آن آشنا می‌شوند.

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با اپیدمیولوژی، ساختار شبکه بهداشت و درمان کشور و مفهوم بهداشت باروری
- ۲- آشنایی با برنامه‌های سلامت مادران، مراقبت‌های قبل، دوران بارداری و پس از زایمان
- ۳- آشنایی با برنامه سلامت کودکان، پایش رشد و تکامل روانی اجتماعی کودکان، تغذیه با شیر مادر، سلامت نوجوانان، بهداشت مدارس
- ۴- آشنایی با برنامه واکسیناسیون، واکسن‌ها (انواع، عوارض و آموزش به مادر) و زنجیره سرد
- ۵- آشنایی با جمعیت‌شناسی و شاخص‌های بهداشتی جمعیتی، باروری سالم، روش‌های پیشگیری
- ۶- آشنایی با سلامت میانسالی و سالمندی

اهداف رفتاری:

در پایان درس دانشجویان قادر باشند بطور کامل و صحیح:

۱. مراقبت‌های اولیه بهداشتی (PHC) را با ذکر مثال توضیح دهد.
۲. ساختار ارایه خدمات اولیه سلامت در کشور و محتوی آن را بداند.
۳. بهداشت باروری (reproductive health) و اهداف آن و شاخص توسعه انسانی را توضیح دهد.
۴. برنامه سلامت مادران ایران را بشناسد.
۵. مشاوره قبل از ازدواج و مراقبت قبل از بارداری را توضیح دهد.
۶. مراقبت‌های دوران بارداری را بشناسد.
۷. مراقبت‌های بعد از زایمان را توضیح دهد.
۸. تغذیه و الگوی وزن‌گیری در بارداری را بشناسد.
۹. برنامه سلامت کودکان ایران را بشناسد.
۱۰. اهمیت انقلاب بقا کودک را مورد توجه قرار دهد، پایش رشد و تکامل و تفسیر منحنی رشد کودک را بداند.

۱۱. مراقبت از کودک بیمار را بر اساس دستورالعمل کشوری را بدانند.
۱۲. تغذیه با شیر مادر ، مزایای شیر مادر و نحوه ذخیره آن نام ببرد.
۱۳. مشکلات شیرمادرخواران و پستان و نحوه مراقبت از آنان را توضیح دهد.
۱۴. تغذیه تکمیلی، تغذیه کودک در سنین مختلف و مشکلات شایع تغذیه کودکان را توضیح دهد.
۱۵. برنامه کشوری واکسیناسیون را بشناسد و نحوه ساخت انواع واکسن‌ها را بداند.
۱۶. واکسیناسیون در بارداری و کودکان (انواع، عوارض و آموزش به مادر) را توضیح دهد و زنجیره سرد را بداند.
۱۷. اهداف و اجزا برنامه مراقبت میانسالان و سالمندان کشوری را بشناسد
۱۸. جمعیت‌شناسی و مراحل جمعیتی را با ذکر مثال تعریف نماید و هرم جمعیتی را توضیح دهد.
۱۹. وضعیت جمعیتی ایران و شاخص‌های باروری و جمعیتی را تحلیل کند.
۲۰. باروری سالم ، قانون خانواده و جوانی جمعیت و روش‌های پیشگیری از بارداری را بداند.

شیوه تدریس:

حضور

ابزار مورد نیاز تدریس:

کامپیوتر – امکان دستیابی به اینترنت

سیاست‌ها و قوانین دوره:

دانشجویان در جلسات حضوری بطور منظم و به موقع حاضر شوند

شیوه ارزشیابی:

ردیف	عنوان ارزشیابی	نمره
۱	شرکت و حضور فعال در کلاس	۱
۲	تکالیف و آزمون‌های حین دوره (کوئیز، خودآزمون‌ها و میان ترم)*	۷
۳	آزمون پایان ترم	۱۲
۴		

*به ازای هر چهار جلسه حداقل یک فعالیت یادگیری گذاشته شود.

منابع اصلی و محتوای ضروری یادگیری:

۱. بهداشت مادر، کودک و باروری، مولفین: تیم مدرسین، انتشارات کنکاش، اصفهان، ۱۴۰۰
 ۲. CD حاوی دستورالعمل‌های وزارت بهداشت درباره سلامت خانواده . کهن و همکاران ۱۴۰۰
- منابع و محتوای مفید برای یادگیری بهتر:

۱. پارک و پارک. درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی ۲۰۰۲، ترجمه: خسرو شیر پاک و همکاران
۲. حاتمی حسین و همکاران. درسنامه بهداشت جامع عمومی جلد یک و دو و سه. مباحث مرتبط

۳. کلشادی رویا، تغذیه کودک و نوجوان در سلامت و بیماری. آخرین چاپ، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان. اصفهان.

۴. دستور العمل های وزارت بهداشت و درمان در مورد مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران، مراقبت های ادغام یافته کودکان سالم، مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال، تغذیه دوران بارداری، بیمارستان های دوستدار مادر، مدیریت در بهداشت باروری، نظام پایش و ارزشیابی مرگ مادر، واکسیناسیون، تغذیه کودک، تنظیم خانواده

۵. سونیا آرزومانیاس، درسنامه ی پرستاری کودکان و ونگ، فصول رشد و تکامل کودک، نشر جامعه نگر، آخرین چاپ

۶. فصول مشاوره قبل از بارداری، مراقبت های دوران بارداری و تنظیم خانواده. بارداری و زایمان ویلیامز. آخرین چاپ.

۷. اصول عملی پیشگیری از بارداری. کهن و همکاران.

8. Adele pillitteri. Maternal & child Health Nursing. Lippincott. 2012

پایگاههای اینترنتی قابل استفاده برای درس:

• کلیه دستورالعمل های سلامت خانواده، سایت معاونت بهداشتی و مرکز بهداشت استان

<http://phc.mui.ac.ir>

• اداره سلامت وزارت بهداشت www.FhP.hbi.ir

جدول زمان بندی کلاس درس

جلسه	تاریخ	رئوس مطالب	نحوه ارائه*	منابع و نوع محتوا	مدرس
۱.	۱۴۰۱/۶/۲۳	معرفی طرح درس: بهداشت برای همه (HFA)، مراقبت‌های اولیه بهداشتی (PHC)، سازمانهای بین المللی مرتبط با سلامت سطوح و شبکه ارائه مراقبتها در ایران، پزشک خانواده، برنامه سلامت خانواده و جمعیت	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر کهن
۲.	۱۴۰۱/۶/۳۰	کنفرانس جمعیت و توسعه (ICPD)، برنامه توسعه هزاره (MDG)، توسعه پایدار، بهداشت باروری (reproductive health) و اهداف آن و شاخص توسعه انسانی HDI	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر کهن
۳.	۱۴۰۱/۷/۶	معرفی برنامه سلامت مادران ایران- سلامت خانواده، مشاوره قبل از ازدواج، مشاوره و مراقبتهای قبل از بارداری بر اساس برنامه کشوری	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر جانی قربان
۴.	۱۳/۷/تعطیل: جبرانی با هماهنگی مدرس	مشاوره و مراقبتهای دوران بارداری بر اساس برنامه کشوری	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر جانی قربان
۵.	۱۴۰۱/۷/۲۰	مراقبت‌های دوران بارداری بر اساس برنامه کشوری سلامت مادران در بیماری‌های مزمن	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر جانی قربان
۶.	۱۴۰۱/۷/۲۷	تغذیه و الگوی وزن گیری در بارداری- آموزش‌های دوران بارداری و آمادگی برای زایمان-مراقبت‌های بعد از زایمان،	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر جانی قربان
۷.	۱۴۰۱/۸/۴	برنامه سلامت کودکان ایران- مراقبت از کودک سالم بر اساس دستورالعمل کشوری	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر برومند
۸.	۱۴۰۱/۸/۱۱	مراحل پایش رشد و تکامل جسمی- روانی- اجتماعی کودکان تا ۱۸ سال، غربالگری جسمی و تکاملی و پیشگیری از حوادث در سنین مختلف بر اساس آخرین دستورالعمل کشوری،	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر برومند
۹.	۱۴۰۱/۸/۱۸	مراحل پایش رشد و تکامل جسمی- روانی- اجتماعی کودکان تا ۱۸ سال، غربالگری جسمی و تکاملی و پیشگیری از حوادث در سنین مختلف بر اساس آخرین دستورالعمل کشوری،	حضوری	پاورپوینت صداگذاری شده در نوید	دکتر برومند
۱۰.	۱۴۰۱/۸/۲۵	اصول و اهمیت تغذیه با شیر مادر، اهمیت شیردهی در پاندمی کوید ۱۹، پیشگیری و درمان مشکلات مادر و کودک در شیردهی (احتقان، زخم نوک پستان، ماستیت و ..)، مکمل ها، نحوه از شیر گرفتن	حضوری	ارایه پاورپوینت	دکتر کهن

۱۱.	۱۴۰۱/۹/۲	اصول تغذیه تکمیلی، برنامه شروع تغذیه تکمیلی، تغذیه کودک در سنین مختلف، مکمل ها و مشکلات تغذیه کودکان تا ۵ سالگی	حضور	پاورپوینت	دکتر کهن
۱۲.	۱۴۰۱/۹/۹	اداره مشکلات شایع کودکان سوءتغذیه در کودکان، تب ، دندان درآوردن- نفخ- یبوست، بی اختیاری دفع، شبادراری- کم‌اشتهایی و...	حضور	پاورپوینت	دکتر برومند
۱۳.	۱۴۰۱/۹/۱۶	آموزش مهارت کنترل دفع ادرار (toilet training) و آموزش والدین برای تربیت جنسی کودکان	حضور	پاورپوینت	دکتر کهن
۱۴.	۱۴۰۱/۹/۲۳	برنامه کشوری واکسیناسیون ۱۳۹۴ و انواع واکسن ها (عوارض - نحوه تزریق و آموزش به مادران)، اصول و اجزا رعایت زنجیره سرد - معرفی واکسن های کوید ۱۹ کاربرد آن در بارداری و شیردهی و اداره عوارض آن	حضور	پاورپوینت	دکتر صالحی
۱۵.	با هماهنگی مدرس	جمعیت‌شناسی ، مراحل جمعیتی، هرم های جمعیتی، شاخص های جمعیتی و شاخص های باروری و نحوه تحلیل آنها	حضور	پاورپوینت	دکتر جانی قربان
۱۶.	۱۴۰۱/۹/۳۰	پیش بینی آینده جمعیتی ایران و سیاست های تشویق فرزندآوری، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	حضور	پاورپوینت	دکتر کهن
۱۷.	۱۴۰۱/۱۰/۷	روش‌های هورمونی خوراکی پیشگیری از بارداری: کاربرد - عوارض- منع مصرف - مشاوره (ایفای نقش) LD ، مینی پیل ، روش‌های هورمونی تزریقی پیشگیری از بارداری (با تاکید بر سیکلوفم و DMPA) : کاربرد- عوارض- منع مصرف - مشاوره (عملی)	حضور	ارایه پاورپوینت	دکتر صوابی جلسه ۲
۱۸.	۱۴۰۱/۱۰/۱۴	تنظیم خانواده در بیماری های مزمن : چاقی - دیابت - قلبی - ریوی - کلیوی- صرع - لوپوس و روش های نوین پیشگیری از بارداری	حضور	ارایه پاورپوینت	دکتر صوابی
۱۹.	با هماهنگی مدرس	معرفی انواع روش‌های داخل رحمی- مشاوره و تکنیک های جایگذاری با استفاده از فیلم، پی گیری مددجو بعد از جایگذاری و درمان عوارض خفیف و هشدارها	حضور	ارایه پاورپوینت و فیلم و مولاژ	دکتر کهن
۲۰.	با هماهنگی مدرس	روش‌های سدی ، روش های آگاهی باروری، اورژانسی پیشگیری از بارداری با ذکر سناریو ها، روش های پیشگیری از بارداری دائمی (توبکتومی. وازکتومی) و روش شیردهی در پیشگیری از بارداری- مشاوره (عملی)	همزمان	ارایه پاورپوینت	دکتر صوابی
۲۱.	با هماهنگی مدرس	نحوه ثبت خدمات سلامت مادر و کودک و باروری در سامانه سیب سلامت نحوه گزارش گیری و پی گیری ها	همزمان	ارایه پاورپوینت	دکتر صالحی